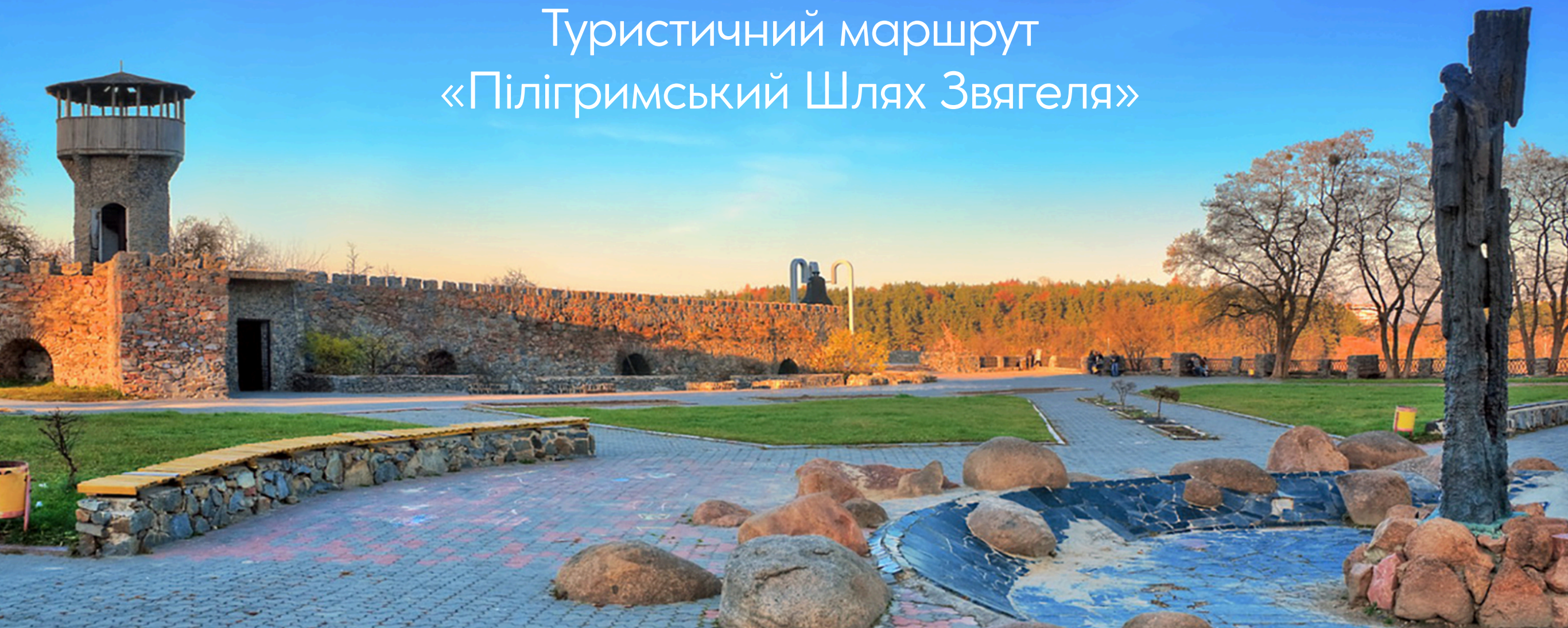

Туристичний маршрут «Пілігримський Шлях Звягеля»

Пілігримський шлях Звягеля — це унікальний туристично-паломницький маршрут, який поєднує культурну, історичну та духовну спадщину міста. Він проходить через визначні сакральні, історичні та культурні локації, відкриваючи Звягель як місце зустрічі історії, віри та сучасності.

Проект створено в межах Академії лідерства для молоді «KOD TAMERLAN»

Поради мандрівникам

Коли тепло

1. Взуття

Взуття має бути розношеним. Нові кросівки, навіть дуже зручні, через 3 км можуть почати натирати. І ніяких підборів — бруківка в центрі дуже підступна, нога підвертається легко.

2. Сумки

Якщо носити сумку через одне плече вона почне врізатися і перекошувати спину. Краще - легкий рюкзак.

3. Вода та їжа

9 км — це 2-3 години спокійної ходьби (із зупинками на фото). Тому: не сподівайтесь тільки на кафе по дорозі. Може бути черга, або хочеться пити саме там, де кафе немає. Маленька пляшка води обов'язково. Перекус: Цукерка або жменя горіхів.

4. Одяг

Не забудьте взяти кепку/панамку і також сонцезахисні окуляри та нанесіть сонцезахисний крем щоб захиститись від яскравого, пекучого сонця.

1. Принцип «цибулини»

Це найголовніше правило для осені. Зранку може бути +2, вдень +10, а до вечора знову холодно.

Як одягнутись: тонка термобілизна (або лонгслів) + легка фліска/светр + куртка (непродувна/вітрозахисна). Якщо стане парко — куртку можна зняти і сховати в рюкзак. Якщо одягнути одну товсту кофту, ви або спітнієте, або замерзнете, коли доведеться її зняти.

Рукавички: Навіть якщо руки не мерзнуть, тонкі рукавички (флісові або з бігової серії) стануть у пригоді. На вітрі, без них, ви будете весь час ховати руки в кишені, а це незручно, коли треба дістати телефон, щоб сфотографувати.

4. Не сидіть довго на одному місці

Восени організм швидко остигає, ви можете почати тремтіти вже через 10 хвилин.

Коли холодно

2. Взуття:

Восени на бруківці та плитці з'являється головний ворог — мокре листя. Воно таке ж слизьке, як лід. Порада: взуття має бути не просто зручним, а бажано з протектором (не зовсім гладенькою підошвою). Якщо у вас кросівки з тканини, обробіть їх водовідштовхувальним спреєм, інакше вони промокнуть від першої ж калюжі або мокрої трави.

3. Світловий день

Восени рано темніє. Тому якщо ваш маршрут починається о 16:00, фінішувати ви будете вже в темряві. Навіть якщо йдете вдень, візьміть із собою повербанк. У сутінках доведеться вмикати ліхтарик на телефоні, а це дуже швидко садить батарею і також обов'язково майте світловідбивач на одязі або рюкзаку, що прикріплений у видному місці.

Незалежно від пори року та погоди

Аптечка: що дійсно може знадобитися

Ви йдете центром міста, а не в гори, тому важкий медичний рюкзак не потрібен. Але мати мінімальний набір «про всяк випадок» — ознака відповідального мандрівника.

1. Пластир (кілька штук). Найчастіша проблема на маршруті — натерта нога, навіть у розношеному взутті. Краще одразу заклеїти проблемне місце, ніж терпіти біль наступні 5 км.
2. Вологі серветки + антисептик.
3. Знеболювальне.
4. Індивідуальні ліки. Якщо у вас алергія, астма чи інші хронічні захворювання — обов'язково майте при собі препарат, який може знадобитися екстрено.
5. **Заважаючи на військовий стан, обов'язково при собі майте засоби для зупинки кровотеч (турнікет, гемостатик), перев'язувальні матеріали (бандаж, бинти), маску-клапан для штучного дихання, термоковдра, маркер (для фіксації часу накладання турнікета).**

В разі повітряної тривоги

Негайно зайдіть до найближчого укриття або іншої захисної споруди. Це може бути підвал, підземна парковка, підземний перехід, станція метро. Перелік цих місць, їхнє розташування є у спеціалізованих мобільних застосунках і на веб-сторінках відповідних місцевих адміністрацій.

- знайдіть укриття, заглиблене нижче рівня землі (канаву, яму, воронку від вибуху, місце біля паркану, клумби чи будь-якої бетонної конструкції), швидко лягайте туди й чекайте, поки не мине принаймні 10 хвилин після останнього вибуху;

Не поспішайте: 9 км містом — це не марафон. Краще пройти повільніше, але помітити архітектуру, ніж летіти і втомитися вже на половині шляху

Звягель-Центр

До шляху.

01

До революції тут була точка перетину торговельних, адміністративних і суспільних шляхів міста, а саме перехрестя називали «Угол». Саме тому у 1936 році тут розпочалося будівництво нового звукового кінотеатру — символу модернізації тогочасного Новограда-Волинського. Напередодні Другої світової війни приміщення було майже завершено. Під час боїв за визволення міста будівля зазнала серйозних пошкоджень. За спогадами очевидців, окупанти використовували її як конюшню, палили багаття всередині, нищили обладнання. Круглий зал другого поверху слугував оборонною точкою — там стояла гармата, яка вела вогонь по радянських військах. Після війни споруду відбудували, і 22 вересня 1951 року відбулося офіційне відкриття оновленого кінотеатру. У 1957 році з'явився малий зал, обладнання монтували самі працівники.

У 70-х роках тут навіть працював автоматичний телефонний інформатор — технологічна новинка для свого часу. У 1990-х роках будівля занепала. Частину приміщень здавали в оренду. Згодом, з 2011 року тут діяв Молодіжний центр. Пожежа 2018 року стала болючим ударом для громади. Здавалося, історія ще раз випробує цю споруду на міцність. І ось сьогодні ми бачимо новий етап її життя. Тепер це — «Звягель-Центр», простір розвитку і водночас простір глибокої соціальної місії. Тут функціонує ветеранський хаб - осередок підтримки військових та їхніх родин. Особливо символічно, що будівля, яка пережила війну XX століття, сьогодні стала місцем підтримки людей, які пройшли війну XXI століття.

Алея Пам'яті

До шляху.

01
02

Якщо попередня зупинка розповідає про історію міста, його архітектуру, то тут ми торкаємося історії, яка твориться просто зараз — новітньої історії України. На Алеї розміщені світлини полеглих воїнів — жителів Звягельської громади, які віддали своє життя за Батьківщину у російсько-українській війні, що триває з 2014 року. Люди різного віку, професій, життєвих шляхів.

Тут варто помовчати та подивитися в очі на світлинах. Вшанувати пам'ять тих, хто поклав своє життя заради життів інших. Паломництво — це завжди шлях осмислення. І без пам'яті про тих, хто захищає та захищав нашу державу, цей шлях був би неповним. Алея Пам'яті нагадує, що свобода — не абстрактне поняття, вона має імена.

Звягельський краєзнавчий музей

До шляху

Краєзнавчий музей

01
02
03

Тут ми бачимо, як формувалася громада, як змінювалися епохи, але залишалася незмінною любов людей до своєї землі. Особливо важливо, що музей не лише зберігає далеку історію, а й осмислює сучасність. Тут на постійній основі діє виставка «Янголи Неба», присвячена загиблим воїнам у російсько-українській війні. Окрема експозиція розповідає про події сучасної боротьби України. Музей є однією з візитних карток міста та важливим осередком культурно-освітньої й науково-дослідницької діяльності. Його фонди налічують понад чотири тисячі експонатів.

У п'яти експозиційних залах розгортається історія Звягельщини:

- геологічне минуле міста
- археологічні знахідки давніх поселень;
- середньовічний період і сторінки історії древнього Возв'ягеля;
- події Другої світової війни;
- етнографічна спадщина та традиції нашого народу.

Звягельський замок

[До шляху](#)

02
03
04

Замок був не лише оборонною спорудою, а й адміністративним осередком, символом влади та безпеки міста. Перші укріплення на цьому місці з'явилися ще в княжі часи. Возягль згадується у літописах як місто, що входило до складу Київської Русі. Його розташування на торговельних шляхах робило його важливим стратегічним пунктом. Замок неодноразово руйнувався і відбудовувався. Він пережив напади, війни, зміну держав і кордонів.

Але навіть сьогодні, коли збереглися лише фрагменти укріплень, це місце зберігає дух середньовічної фортеці. Як колись фортеця обороняла місто від ворогів, так і сьогодні українці боронять свою державу. Історія повторюється у нових формах, але сенс залишається тим самим — боротьба за право жити на своїй землі.

Літературно-меморіальний музей Лесі Українки

До шляху.

03
04
05

Це будинок, у якому народилася і провела перші роки життя видатна українська поетеса — Леся Українка. Ця споруда є пам'яткою історії національного значення. У кімнатах меморіального будинку експонуються документи, картини, фотознімки, меблі та особисті речі родини Косачів. Вони відтворюють атмосферу інтелігентного українського дому, де панували культура, освіта, любов до рідного слова й традицій.

У 1971 році, до 100-річчя від дня народження поетеси, перед фасадом будинку встановлено бронзове погруддя Лесі Українки на гранітному постаменті.

Найсвятішим місцем музею є дитяча кімната Лесі. У вітрині представлено муляж метричної книги з записом про її народження — символічне свідчення появи людини, яка згодом стане голосом української нації. Серед особистих речей письменниці — український національний костюм, намисто, стрічки, пенал, чашечка, привезена з Італії.

Палац Мезенцевих

До шляху

04
05
06

Не менш визначною є споруда — Палац Мезенцевих, побудований наприкінці 1880-х — на початку 1900-х років. Архітектура палацу поєднує стилі ренесансу, бароко та класицизму, а його гранчаста кутова башта, широкий складно профільований карниз і декоративні зубці створюють враження середньовічного замку. Палац зведений на території великої садиби Бориса Сергійовича Мезенцева — дійсного статського радника, голови Житомирської повітової земської управи.

Після революції тут розмістився навчальний заклад. Споруда донині є чудовою архітектурною окрасою міста та пам'ятником історії доби пізнього XIX — початку XX століття. Особливу атмосферу створює віковий дуб, розташований на галявині біля річки Случ. Йому понад 300 років, і він слугує символом стійкості та живої пам'яті про минулі покоління.

Музей родини Косачів-Драгоманових

До шляху.

05
06
07

Музей створено, щоб ознайомити відвідувачів із духовною спадщиною родини Косачів-Драгоманів, їхнім світоглядом, ставленням до Батьківщини, природи, мови та традицій. Тут можна відчувати, що сім'я для Косачів завжди була головним осередком розвитку, виховання і підтримки:

- любов до освіти та літератури передавалася з покоління в покоління;
- родинні цінності формували моральні та громадянські принципи;
- підтримка один одного створювала основу для творчості та активної громадської діяльності.

Музей родини Косачів-Драгоманів, відкритий 31 липня 1999 року в межах Міжнародного свята літератури і мистецтв «Лесині джерела». На відкритті була присутня онука М.П. Драгоманова — Наталія Світозарівна Драгоманова-Бартаї. На стіні музею встановлено меморіальну дошку із скульптурно-барельєфним зображенням сім'ї: Петро і Ольга Косачі та їхні троє старших дітей, народжених у Новограді-Волинському (тодішня назва Звягеля) — Михайло, Лариса (Леся Українка) та Ольга. Цей пам'ятний знак створили скульптор О. Коркушко та архітектор А. Черніченко, і він символізує єдність і цінності родини.

Свято-Михайлівський собор

[До шляху](#)

06
07
08

Цей собор є не лише місцем молитви, а й осередком релігійного, культурного та громадського життя Звягеля. Собор є символом віри та стійкості громади. Протягом десятиліть він був свідком історичних подій міста: змін влади, воєн, культурних і духовних трансформацій. Свято-Михайлівський собор ПЦУ об'єднує громаду навколо релігійних традицій, зберігає духовну спадщину предків і підтримує віру сучасників. Будівля собору вражає величию та гармонією форм. Інтер'єр та оздоблення створюють атмосферу піднесеності та духовного спокою, де кожна деталь відображає багаті традиції православної культури України.

04141

Транзитний пункт
Звягель

Костел Христа Царя Всесвіту

[До шляху](#)

07
08
09

Історія храму розпочалася у 2002 році, коли єпископ Ян Пурвінський освятив територію для будівництва костелу. 25 вересня 2004 року було вмуровано наріжний камінь храму, взятий з гробу св. Апостола Петра у Римі, що символічно поєднало Звягель із духовним центром католицької церкви.

Через шість років, 25 вересня 2010 року, новоспоруджений костел був konsekrovаний єпископом Пурвінським за участю єпископів Маркіяна Трофим'яка та Віталія Скомаровського. Відтоді храм став активним центром богослужінь та духовного життя громади.

Кінна площа

До шляху

08
09
10

Будівля кінно-поштової станції, що розташована праворуч від автовокзалу, була зведена наприкінці 1840-х років у стилі неоготики. Комплекс споруд є типовим для свого часу і використовувався за прямим призначенням до 1920-х років.

На будівлі встановлено меморіальну дошку Тарасу Шевченку — адже Звягель входив у маршрутний лист, коли поет проїздив через наше місто під час своєї етнографічної експедиції.

Поруч у 2001 році встановлено пам'ятник Тарасу Шевченку - один з найцікавіших пам'ятників Кобзареві, встановлених в Україні. Автору пам'ятника скульптор Олена Коркушко.

Пам'ятник доволі органічно вписаний у сучасну урбаністику. Шевченко — європеець. І у нього в руках не традиційна шапка, а капелюх.

Образ Покрови Пресвятої Богородиці

До шляху.

09
10
11

Пресвята Богородиця завжди була символом захисту та підтримки українського народу. Історія зберігає численні свідчення її опіки над козацьким військом та простими людьми у боротьбі з ворогом. Образ Покрови символізує прагнення українців до миру, єдності та злагоди, і сьогодні його присутність у місті має особливе значення, особливо у часи випробувань. Образ встановлено за ініціативи Звягельського міського голови Миколи Боровця, за підтримки релігійних організацій та благодійників.

Скульптор Віталій Рожик із Коростишева, заслужений художник України, створив постать із суцільного граніту вагою близько 3 тонн. Висота скульптури — 2,7 метра.

Образ Покрови Пресвятої Богородиці символізує її заступництво, турботу й духовний захист людей. Він дуже значимо стоїть біля дороги, благословляючи подорожніх. Цей образ уособлює материнську опіку, милосердя та заспокоєння у випробуваннях.

Академія лідерства для молоді «KOD TAMERLAN» - проєкт живого пам'ятування у Звягелі - місті Героїв

Звягельська міська громада Житомирської області — одна з найбільш милітаризованих в Україні. З початку повномасштабного вторгнення тисячі жителів стали на захист країни. Звягель — мала батьківщина 15 Героїв України, з них семеро отримали це звання посмертно (станом на 01.08.2026).

Політика Пам'яті посідає чільне місце в Звягельській громаді, адже війна та перші втрати прийшли сюди ще у 2014 році. За роки АТО/ООС та повномасштабної війни громада втратила понад 300 Захисників і Захисниць.

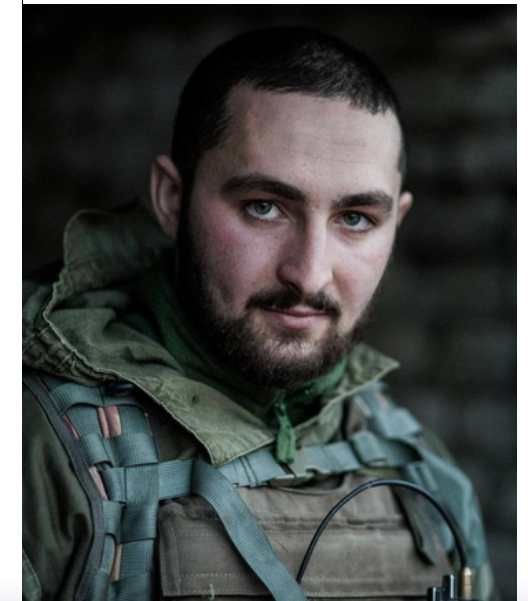
Академії лідерства для молоді «KOD TAMERLAN» - один із яскравих проєктів живого пам'ятування у Звягелі. Освітньо-громадська ініціатива створена на честь загиблого захисника України Тімура Абубакарова з позивним «Тамерлан». Академія народилася як ідея його дружини Катерини Кармазіної-Абубакарової, Ветеранського простору Звягеля, і згодом отримала широку підтримку громади.

Тімур Абубакаров, позивний **Тамерлан** (20.06.1994 - 02.08.2023) - людина, яка змінювала простір навколо себе. Захисник України, ветеран, студент, ментор, громадський діяч, доброволець, який віддав життя за Україну. «Він починав свій шлях звичайним сільським хлопцем, який ріс без батька, не мав фінансових можливостей, але був дуже впевненим. Вірив у себе, у добро людей, у те, що все можливо, якщо дійсно цього прагнути й працювати. Він навчався в Київській школі економіки та Соціальній академії лідерства, а також здобув освіту за міжнародною сертифікованою програмою “REFA-International”» (зі спогадів дружини Тімура Катерини Кармазіної-Абубакарової).

Академія лідерства «KOD TAMERLAN» стала переможцем IV Всеукраїнського конкурсу «Успішні практики» Асоціації міст України, Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe та Офісу Ради Європи в Україні - Київ у номінації «Сталість», адже всі три ініціативи, напрацьовані учасниками Академії, продовжують жити та розвиватися у громаді: аматорський театр «Відчуй себе», туристичний ретрит-маршрут «Пілігримський шлях Звягеля» та ініціатива «Еко підтримка ЗСУ».

**KOD
TAMERLAN**
АКАДЕМІЯ ЛІДЕРСТВА ДЛЯ МОЛОДІ

Розділ сайту Звягельської міської ради з повним
списком полеглих воїнів:
[:https://info.nvrada.gov.ua/pamyati-geroyiv/](https://info.nvrada.gov.ua/pamyati-geroyiv/)

Академія лідерства «KOD TAMERLAN»:
https://www.instagram.com/kodtamerlan_academy/